

STICHTING RENE DE CLERCQ VZW

Secretariaat Jan Dhaluin Beverenstraat 16 8740 Deerlijk
Telefoon 056/71 43 37 Kredietbank 463-5147011-71

NIEUWSBRIEF 1992-93

VRIENDEN VAN HET MUSEUM RENE DE CLERCQ

Wij doen opnieuw een oproep op de sympathie en vrijgevigheid van onze "vrienden van het museum René De Clercq". Dank zij de jaarlijkse milde steun van de vele vrienden kunnen wij de goede werking van het museum verzekeren. Ook dit jaar rekenen wij op uw bijdrage.

STEUNFONDS MUSEUM RENE DE CLERCQ

BESCHERMEND LID: VANAF 1.000 FR.

STEUNEND LID: VANAF 500 FR.

GEWOON LID: 300 FR.

In ruil voor uw steun ontvangt u een lidkaart voor het museumjaar 1993. We houden u tevens op de hoogte van onze activiteiten en u hebt gratis toegang tot het museum en dokumentatiecentrum. Stort op onze bankrekening nr. 463-5147011-71.
Oprechte dank.

Ria Vervoort, levensgezellin van René De Clercq, gestorven

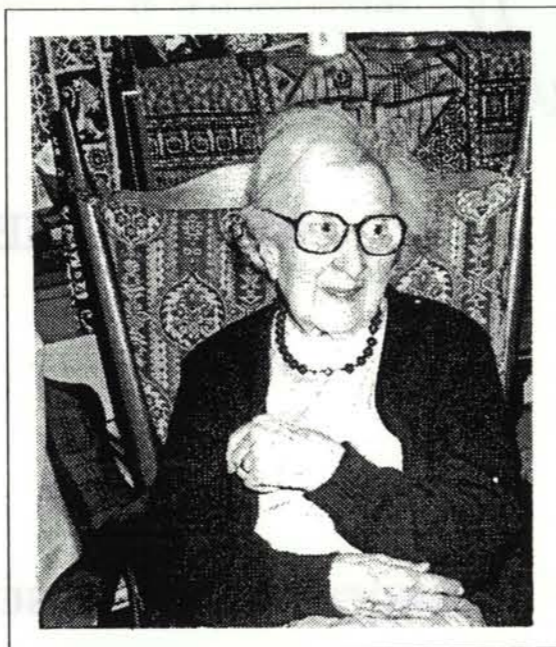
**Ik voel het aan uw handedruk,
uw blik, het blozen van uw wang:
Gij zijt het nieuw, het groot geluk,
waarnaar ik trachtte, jarenlang.**

**Gij zijt het hijgen van mijn borst.
Gij zijt het branden van mijn hart.
Gij zijt mijn honger en mijn dorst,
mijn zoetste vreugd, mijn wrangste smart.**

**Gij zijt het leven dat ik min.
Gij zijt het wonder dat ik wensch.
Door u veredelt zich mijn zin.
Door u word ik een ander mensch.**

**Dreige de wereld, woest en valsch,
met donkren storm van nijd en waan,
ik zal u heffen om mijn hals
en, juichend, dragen door 't orkaan.**

(uit "Het boek der liefde")

Geboren op kerstdag 1892 stierf Ria Vervoort in Amsterdam op 14 februari 1992. Zij werd net geen honderd jaar. Met haar verdween de laatste bevoorrechte getuige van onze grote dichter René De Clercq.

De 40-jarige dichter leerde de 24-jarige Antwerpse pianiste kennen op 10 juli 1917 ter gelegenheid van de Guldensporenviering in de Alhambrazaal te Brussel, waar Ria Benoïtlieederen vertolkte en René de feestrede hield.

Deze stormachtige verhouding heeft het verdere leven van de dichter zwaar getekend. Het verlies van zijn goede naam – hij was immers gehuwd en had vijf kinderen – en van zijn ruime kennissenkring brak definitief de carrière van de dichter. Die had reeds een flinke knauw gekregen door zijn afzetting als leraar aan de Belgische School te Amsterdam in 1915 wegens zijn activisme. Op 17 april 1920 werd hij bovendien als ondervoorzitter van de Tweede Raad van Vlaanderen ter dood veroordeeld. Sedert zijn terugkeer naar Nederland op het einde van de Eerste Wereldoorlog had De Clercq zware materiële zorgen.

Eind 1924 trok Ria in bij René in de Bestevaerstraat 55 te Amsterdam. Privé-lessen piano, door Ria gegeven, leverden een min of meer vast inkomen op. Wat de dichter kon bemachtigen door lezingen en schaarse publicaties ging meestal naar de familie voor het onderhoud van vrouw en kinderen.

Wanneer De Clercq op 12 juni 1932 overlijdt, blijft Ria in het appartement wonen en laat ze – 60 jaar lang – de werkkamer van de dichter piëteitsvol onaangeroerd. Als je bij een bezoek zijn pen, vloeipapier, sigarenetui en boeken op zijn werktafel zag liggen, had je stellig de indruk dat de dichter slechts even afwezig was en weldra zou binnenkomen.

Ria werd op haar uitdrukkelijke wens in alle intimiteit verast. Het scenario van haar begrafenis werd door haarzelf bepaald: Alleen beide nichten met hun echtgenoten (Jos Verhulst-Ria Vandenberg) en Charles Plumer-Tony Vandenberg) en Anneke Sixma, een goede vriendin van Ria, woonden de

begrafenisplechtigheid bij. Deze had plaats in Westgaarde (Centrum voor begravenissen en crematies) te Amsterdam. Haar as werd op 30 maart verstrooid. Op de kist lag één rode roos met een lint waarop geschreven stond: *van René aan Ria*. Aan het lint was een stukje lint bevestigd afkomstig van de begrafenis van René in 1932 en al die tijd door Ria als een relikwie bewaard. Als muziek had Ria gekozen voor *Frauenliebe und Leben* van Schumann (opus 42), gezongen door Kathleen Ferrier met piano-begeleiding door John New-Mark.

Leden van de Stichting René De Clercq onderhielden met Ria in Amsterdam uitstekende betrekkingen. Sinds jaren brachten ze haar regelmatig een bezoek en de vele gesprekken met haar hebben tot een betere kennis van de dichter geleid.

Ria zelf kwam over als een schrandere en kunstzinnige vrouw met een sterke persoonlijkheid. Zij is haar "man" steeds trouw gebleven en heeft zijn nagedachtenis tot het einde van haar leven met grote bewondering gekoesterd.

De beide dochters van de zuster van Ria waren haar enige erfgenamen, met wie de Stichting in alle openheid eveneens goede relaties onderhield. De erfgenamen hebben een belangrijke schenking gedaan aan het museum: zijn piano, dwarsfluit en pupiter, zijn mooie eikehouten boekenkast, zijn werktafel met pen, kaarsepan, pijp en sigaren, de smeedijzeren luchter van zijn werkkamer, vele boeken, enz. De Stichting is ook bijzonder gelukkig met de schenking van de integrale correspondentie van de dichter, waaronder meer dan 1000 brieven die René aan Ria schreef.

De schenking betekent een belangrijke aanwinst voor het museum.

De werkkamer van René in Amsterdam.

HERDENKING RENE DE CLERCQ

12 juni 1992... 60 jaar geleden overleed René De Clercq

Geboortehuis

Het sterven van een mens kan men niet vieren, wel dankbaar herdenken om wat hij betekende. Onze voorzitter Arnold Vantieghem verwelkomt de genodigden in zijn geboortehuis: de familie van René De Clercq en de steunende leden van de Stichting.

Museum

Conservator Nelly Verhelst vertelt de aanwezigen met liefde en enthousiasme over de authentieke werkkamer van René uit Amsterdam, in het begin van het jaar geschonken door de familie van Ria Vervoort.

De heer Jos Verhulst, de man van Ria's nichtje, geeft uitleg over de meubelen in de werkkamer, aan de familie De Clercq.
V. l. n. r.: Hilde De Clercq, Ingrid Haeck, Nelly Verhelst, conservator, Jos Verhulst, Koen De Clercq.
(foto Paul Nijs)

In memoriam

Ria Vervoort, zijn laatste levensgezellin, overleed op Valentijnsdag 1992. Zij was 99 jaar. Het wordt misstil in het geboortehuis als Mieke Dekeyser voordraagt:

*Kus mijn hart op mijnen mond
Kus mijn bloeiend hartebloed
Dat ik, aadmend, elken stond
aan uw liefde denken moet.*

René De Clercq had de muziek in zijn bloed. Hij speelde klarinet, trompet en trombone. Het liefst musiceerde hij op de dwarsfluit. De fluitsolo, muziek van René, innig vertolkt door Jan Dhaluin, brengt

de fluitspelende René De Clercq voor ieders ogen.
Het is nu heel stil:

*Wanneer gedenkt ge mijn?
Als de zon in de avond staat
en mijn lied naar de wolken gaat.
Liefste mijn, denk ik dijn, hopen dijn.*

Deerlijk

Ignas Vanden Breede besluit in het geboortehuis met de gevoelige liefdesverklaring van René aan zijn geboortedorp:

*Ik kan U niet vergeten
Mijn simpel landekijn,...
Ik heb u nooit verloren
Uit de ogen van mijn ziel
Mijn dorpken en mijn toren...*

Graf

Daarna trekt de stille stoet van het geboortehuisje naar zijn graf aan de St.-Columbakerk. Iedereen steekt er een kaarsje aan dat flikkert in de vallende avond en plaatst het vol piëteit op zijn graf, terwijl Milo Pieters voordraagt:

*Kan ik in zon niet branden
laat mij in aarde neer
en dekt mijn voeten, dekt mijn handen
ik wil niet opstaan meer.*

Opgraving

Tenslotte gaat iedereen naar het ontmoetingscentrum d'lefte. Tien jaar geleden op 6 april 1982 werden de stoffelijke resten van René ontgraven op het kleine kerkhof van Lage Vuursche en naar zijn geboortedorp overgebracht. Van dit gebeuren werden talrijke dia's en foto's gemaakt. Een selectie hieruit wordt voor de eerste maal aan de familie en sympathisanten getoond. Jan Dhaluin vertelt vol emotie over de ontgraving: hoe het gebeente, in een leeuwevlag gewikkeld, geborgen wordt in een klein kistje. Op Witte Donderdag wordt het begraven bij het monument aan de kerk: René De Clercq is terug thuis.

Het licht floept aan na de diavertoning en breekt de emotie.

Schenkingen

De familie van Ria Vervoort is ook aanwezig en overhandigt nog enkele kostbaarheden aan de Stichting. De familie Vandommele-De Clercq schenkt boeken die ooit toebehoorden aan René.

Zangstonde

René was niet alleen dichter maar ook componist. Enthousiast, soms innig en dan weer uitbundig vrolijk, zingen familie en genodigden liederen van René onder de bezielende leiding van Hugo De Backer.

Samenzijn

Het was moeilijk afscheid nemen van die intieme plechtigheid. De familie vond mekaar weer en de sympathisanten waren gelukkig. Het was een originele, stijlvolle en deugddoende herdenking.

Museum René De Clercq erkend

In december laatstleden ontvingen we van het Provinciaal Bestuur te Brugge volgend bericht:
Uw aanvraag tot erkenning werd aan de Bestendige Deputatie voorgelegd. Op advies van de Commissie voor Geschiedenis en Heemkunde heeft het Provinciaal College beslist het museum René De Clercq te erkennen en voor subsidiëring in aanmerking te nemen vanaf 1993, werking 1992.
Deze blijk van waardering vanwege de overheid is een ruggesteun voor alle medewerkers die zich belangeloos inzetten voor het museum.

Museumkrant

Bij het afsluiten van het museumseizoen op 31 oktober II. konden wij ook voor het tweede werkjaar terugblikken op een ruime belangstelling. Meer dan 1600 mensen brachten een bezoek en tientallen groepen van diverse verenigingen kregen door ons deskundige begeleiding. Daarbij kunnen we gerust stellen dat alle bezoekers aangenaam verrast waren over de zorg en de inzet waarmee het museum wordt gerund.

Enkele activiteiten zorgden voor "ware hoogdagen".

Zo werd op vrijdag 12 juni, in aanwezigheid van talrijke familieleden, het 60-jarig overlijden van de kunstenaar herdacht. Vlink (Vlaams Instituut voor Kunstzinnige Vorming), het Rodenbachfonds en Broederband, hielden te Deerlijk een studiedag in het teken van René De Clercq. Het hoogtepunt was telkens de rondleiding in het museum door Joost Vandommele, kleinzoon van de dichter.

De 280 bezoekers op Open Monumentendag (13 september) zongen uit volle borst liederen van René De Clercq.

Ook het museumjaar '93 zien we hoopvol tegemoet. Enkele activiteiten die de aantrekkelijkheid van het museum nog kunnen verhogen zijn reeds geprogrammeerd.

Op 5 maart is er een zangavond met liederen van de toondichter.

De 3de Leon Defraeyeprijs voor heemkunde wordt er uitgereikt op 26 maart. Bij deze gelegenheid presenteert Dr. Mattelaer zijn boek over de Deerlijkse Molens, hieraan is een fototentoonstelling gekoppeld die de ganse maand april in het museum te kijk blijft gesteld.

Is een bezoekje in familieverband of met vrienden geen goed idee voor een zondagsuitstap?

We heten U alvast welkom!

Museum praktisch

Het interieur van de benedenverdieping is een sober, smaakvol geheel geworden dat verwijst naar de tijd van René De Clercq. Het bevat een woonkamer, een keuken en bakoven. In de werkkamer bevinden zich sedert 12 juni 1992 de persoonlijke meubels en voorwerpen van René uit Amsterdam.

De bovenverdieping bevat een moderne museumruimte waarin, aan de hand van 16 wandplaten en 12 tafelkasten, chronologisch het leven en werk van René De Clercq worden toegelicht.

De voorstellingen zijn visueel aantrekkelijk en overzichtelijk, zodat de haastige bezoeker in een 15-tal minuten, een goed beeld krijgt van de kunstenaar. De meer geïnteresseerde bezoeker kan zich verdiepen in de talrijke originele brieven, foto's en handschriften. Wie op een poëtische manier René De Clercq wil leren kennen, zal plezier beleven aan de videoclip *Curriculum vitae*.

Openingsuren: van 1 maart tot 31 oktober.

Iedere zondag van 14.30 u. tot 18 u. en na afspraak met de Culturele Dienst, Schoolhuis, St.-Amandusstraat 14, 8540 Deerlijk, telefoon (056) 71.89.81 of met de conservator Nelly Verhelst, Pladijsstraat 122, 8540 Deerlijk, telefoon (056) 77.73.89.

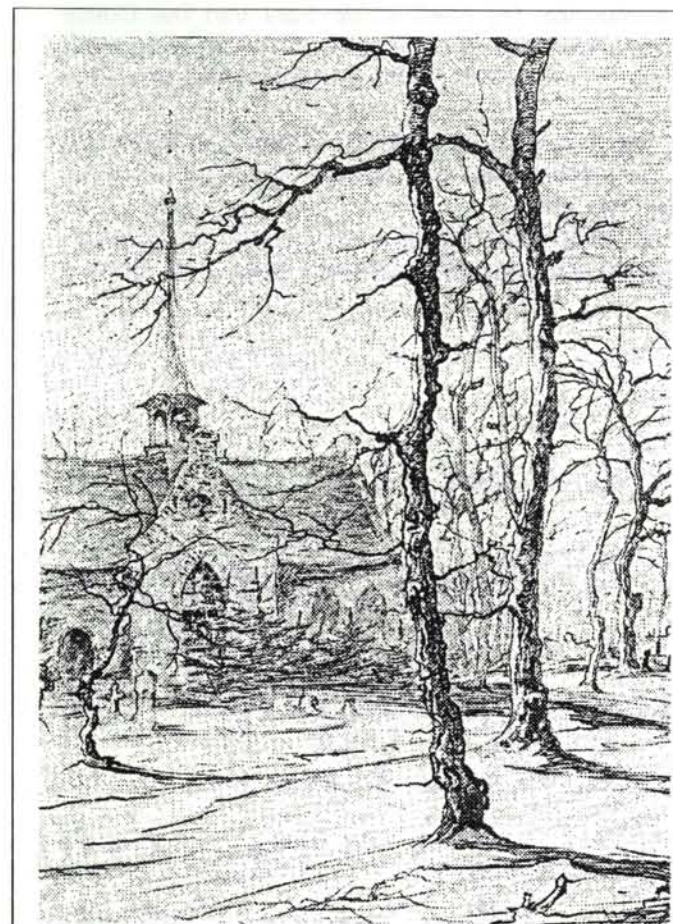
Gidsen (500 fr.) op aanvraag.

Toegangspreis: volwassenen 20 fr. Groepen en kinderen: 15 fr.

Uitstap naar Nederland in het teken van René De Clercq: zaterdag 5 juni

dagreis met:

- het sprookjeskasteel van de Rothschilds
- wandeling door de Maartensdijkse bossen
- rit langs Soestdijk en het Gooi

Het kerkje van Lage Vuursche getekend door Gretha Pieck.

Via Antwerpen en Breda steken we de Hollandse rivieren over, René De Clercq achterna. Na een verkwikkende koffiestop gaat het verder noordwaarts om in de omgeving van Utrecht het betoverende kasteel De Haar te bezoeken, het mooiste privé-slot van Nederland. In de late zomer wordt het nog jaarlijks anderhalve maand betrokken door de eigenaars, de schatrijke familie de Rothschild.

Toch zijn ook zij nu verplicht hun onbetaalbare oudheidkundige verzameling de rest van het jaar open te stellen voor het publiek. Een echt buitenkansje voor liefhebbers van prachtige tuinen, mooie gezichten en zeldzame antiques.

Na de maaltijd genomen te hebben in het restaurant De Vier Balken, gelegen te midden het schilderachtige brinkdorpje Haarzuilens, bollen we dan naar de Hollandse Rading. De liefhebbers kunnen daar, dwars door de Maartensdijkse pijnbossen, een gezonde wandeling van een kleine vier kilometer maken: vertrekpunt, de woonplaats van de familie Pieck; aankomst, het kerkhofje van de Lage Vuursche waar René van '32 tot '82 begraven lag. De autocar zorgt voor de niet-wandelaars en voor iedereen is er tevens een koffie- of pannenkoekenpauze voorzien.

Verder gaat het dan langsheen het paleis Soestdijk, woonplaats van ex-koningin Juliana, en het Gooi naar Naarden, het mooiste vestingsstadje van West-Europa. Liefhebbers kunnen er hun hartje ophalen tussen de Vaubanwallen- en grachten terwijl er verder heel wat gezellige straatjes met dito terrasjes op ons liggen te wachten.

Op de terugweg zal de video nog zorgen voor een aangenaam visueel herkauwen van de vele echo's die we over De Clercq en Nederland tijdens de dag al konden opvangen.

Verder nog een stop langs de autoweg om de innerlijke mens te versterken en tegen elf uur proberen we dan thuis te zijn.

Vertrek: aan d'lefte om 7.00 uur stipt

Terug: ca. 23.00 uur

Prijs: 1250 fr. (inclusief moderne autocar met video, reisleiding, fooi chauffeur, toegangen en rondleiding kasteel De Haar, middagmaal bestaande uit 4 gangen)

Inschrijven bij Nelly Verhelst, tel. 056/77.73.89

René De Clercq zangavond

Dat Emiel Hullebroeck de componist is van schitterende liederen als *Hemelhuis*, *Moederke alleen* en *Tineke van Heule* is vrij algemeen bekend. Dat deze liederen gedichten zijn van René De Clercq is echter minder geweten. Zijn gedichten waren zo muzikaal en ritmisch dat vele toondichters, in de eerste plaats E. Hullebroeck, maar ook Jef Van Hoof, Jaak Opsomer, Alfons Moortgat e.a., zich door zijn werk hebben laten inspireren.

René De Clercq was zelf ook een getalenteerd componist. Hij heeft in de trant van het Duitse romantische lied zowel eigen gedichten als teksten van anderen op muziek gezet. Dat er daar pareltjes van liederen tussen zitten willen wij duidelijk maken op de **zangavond van 5 maart 1993 om 20 u in het museum.**

Wij zullen er onder leiding en begeleiding enkele composities van René De Clercq aanleren, die telkens verrassen door hun doorvoelde frisheid of melancholie. Daarnaast komen ook enkele liederen van Hullebroeck en Ghesquière op tekst van De Clercq aan bod.

Iedere zangliefhebber of René De Clercqsympathisant is op deze zangavond van harte uitgenodigd. Wij willen er wel op wijzen dat er voor deze activiteit geen afzonderlijke uitnodiging meer volgt. Gelieve dus meteen te noteren.

Mijn klein klein dochterke

Allegretto, Bewogen

Ge. ljt een das. ke zjts ge dilt. Ge. ljt een
 kwar. tel. ke van kwil. Ge. ljt een moer. ke soms zoov
 zwarr. My. klee klee. .v.v.v.v. -ken mijn hart Maar nu ge.
 Was. sler je doar dit Daar is geen lam. gel. tje zoov wiet, daar is geen
 tegenhouden lum. me. tje zoov suer mijn klee, klee doch. ter. ken mijn
 bloed. Jh hef je op de dovel. les om